Ч. 124. Чернівцї, недїля дня 17. (30.) жовтня 1904 р. Рочник XX.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

ЗГОДА.

Сесия парляменту має розпочати ся в половинї листопада, а що між покінченєм соймових сесий а початком парляментарної є все кілька днїв вільних то вже се подавалоби час, до якого будуть радити поодинокі сойми. Теперішна сесия буковиньского сойму, як зачуваємо із добре поінформованих кругів, буде тривати до 7. падолиста. До того часу, колиб не наступило щось непредвидженого, полагодить він усї справи, що стоять на порядку дневнім.

Коли такої успішної дїяльности теперішного сойму можна вижидати, то треба се приписати згодї, яка наступила між усїма партиями в соймовій палатї. Се в перве від 40 років наступає порозумінє між соймовими заступниками усїх народів, заселюючих буковиньску землю. Що до сеї згоди прийшло, се треба приписати передовсїм заходам президиї „Вільнодумних“, а се вже дає найлїпше сьвідоцтво, що вони в повнї доросли до веденя ряду краю, а навіть далеко більше спосібні до того, чим їхнї попередники, які й улягли доли, на яку своїм упором, із яким нехтували народні домаганя, вповнї заслужили.

Згода між двома противниками може наступити лиш через обопільні уступства, але они можуть сягати лиш так далеко, як довго не зміняєть сама суть річи.

Згоду доведено до краю д. 28. с. м. на конференциї предсїдателів клюбів під проводом кр. марш. бар. Юрія Василька на отсих услївях:

I. В справі фінансовій пристали „Вільнодумні“ на виразне заакцентованє, що один арендатор не може мати в тїйже громадї більше шинків, як один. II. В справі учительскої платнї рішено обопільно підвисшити єї рівномірно для учителїв і учительок, визначаючи на те 500.000 корон надвижки із евентуально санкціонованої фінансової санациї, через конверзию пропінацийного довгу. III. В справі банку згодили ся „Вільнодумні“ починити деякі зміни в статутї банку, як що до мінїмальности позички на 500 кор., бажанє 2 проц. пожички у правительства, признанє посередництва при пожичках тільки Райфайзенкам, відкидаючи їхнє домаганє, щоб управитель банку не був заразом членом краєв. видїлу через те, що се уважають як раз за річ хосенну для банку. IV. В справі реформи виборчої признано що треба єї управильнити на основі безпосередного і тайного голосованя, довести ще IV. курию виборчу в рамах V-ої парляментарної розмежувати виборчі округи після народностий, втягнути до мійскої куриї осїдки судів повітових, потворити при тім ґрупи із міста і сусїдних осїдків судів пов., при чім мандати міст Серет, Радівцї, Сучава осталиб не змінені, а Чернівцїв побільшені. Число мійских мандатів зрастає із 12 на 14 для лїпшого національного подїлу Чернівцїв, Рош і Монастериска з одного боку а Клокучка, Калїчанка і Гореча з другого боку, а також для Кімполюнґа—Дорни—Стульпіканів а Ґурагумори — Солки — Ілїшешти. В сїльских громадах повіт Вижницю дїлить ся. Остаточно винесе число мандатів разом 55 з чого в I. куриї 15, II. 14, III. 14, в IV. 10 а крім того двох вірилїстів. Краєвий Видїл буде складати ся 38 членів вибираних по 2 із I., 2 із II., після національних секций із III. і IV. куриї. V. В справі громадскої реформи, яка отворила ся cunctim із виборчою реформою, годять ся консерватисти і „Вільнодумні“ на знесенє двірских обшарів, а дїдичі зобовязані до платнї усїх додатків до прямих податків, за те будуть они вільні від громадскої власти полїцийної і одержують на кошти заряду 40 проц. від своїх плачених прямих податків.

Користи й шкоди, які є неминучі із заключенєм згоди, є очевидні. Перше се роботящість сойму. Певне теперішна соймова меньшість не така то й страшна, щоб могла вести обструкцию, але всеж таки робота піде швидше, що видно хочби по послїдних засїданях і край не буде видавати крівавого гроша на те, щоб соймові засїданя мали йти безуспішно одно по другім. А „Вільнодумні“ будучи більшостию, вибраною з волї народа, мусять дбати про те, що для краю найхосеннїйше. Важне тут і те, що ухвали сойму в найбільш пекучих і жизненних справах будуть переведені одноголосно, що повинно заважити при їх санкціонованю з боку правительства. Головнож ходить тут о переведенє виборчої реформи, яка без двох третин соймових голосів була немислима. Нинї переведенє єї запевнене, та в сїй справі виявляє ся і другий бік медалю. Роблячи уступки консерватистам, мусїли „Вільнодумні“ зрезиґнувати з того, щоб перевести в дїло те, що вважають за справедливе і невідкличне в теориї. Се відносить ся передовсїм до виборчої реформи. Та в сїй справі важний пролом, важна і найдрібнїйша відміна дотеперішної февдальщини соймової. А коли вже сказано **а**, тодї прийде незабаром і **б**, як лише широкі верстви населеня будуть робити що раз більші поступи в просьвітї і економічному добробитї, бо одно без другого без значіня і немислимим, в слїд за тим і в полїтичній орґанїзациї.

Реконструкция кабінету др. Кербера.

Майже несподївано розійшла ся вістка, що презид. мін. др. Кербер задумує перевести реконструкцию свого кабінету. Цїсарску санкцию сего вчинку вже принесла урядова „Wiener Ztg.“

Цїль сеї поновної реконструкциї, се уступки для поодиноких сильних партий парляментарних, щоб здобути їх собі, а зглядно обнизити їхну обструкцию до опозициї а через те уможливити парляментарні обради а за тим скріпити і становище свого кабінету.

Макс Бернштайн.

ПРОВІЗОР.

(Переклав з нїмецкого Вол. Карбулицкий).

(Конець).

Вона втїкла вікном і явила ся як-раз на розправу. Варто було видїти як вона виступила сьвідком. „Не кревні Ви, панночко з обжалуваним, не рідні, не сприязнені, не ворогуєте з ним?“ — питав судия. Після закону він мусить про се питати. „Я люблю його, ми заручені“, сказала вона голосно, але спокійно. При тім зблїдла як смерть, але єї очі сяли, неначеб я королем був, а вона малаб королевою стати. Мене увільнено! А люди шептали: вона його любить, може вона йому лиш так помогла? І я лишив ся оплямленим; людська справедливість може прецїнь помилити ся, чи має увільнити чи засудити; сеж прецїнь — провізорично. Що люди видумують і говорять і роблять — все провізоричне. Воно знов мине а вкінци воно помилка і порох і нїчо. І вони хотять погорджувати одні другими, одні других вчити і поправляти і карати! За сто років ми всї не живі. Правда, тодї я ще не був таким мудрим, щоб се зрозуміти; я дивив ся ще на людий — і як я вийшов із судової салї, а цїкава авдиторія перла ся за мною, а перед дверми стояла Мария, що для мене як-раз віддала все своє поважанє у людий, тодї стиснуло мене щось за серце. Я готов був подусити всїх тих, що вирвали їй ту сьвяту тайну. „А що тепер?“, майнуло менї мозком. „Тепер мусимо розлучити ся, я мушу іти в сьвіт самий, не зможу вже нїколи щасливим бути... Як менї се знести? Але я не знав ще до сеї хвилї своєї Мариї. Вона видавала ся менї все лише чимось наймилїйшим, що я лише бачив, — чудовою, чудовою дївчиною. Аж ось, перед цїлим тим лїнивим, злорадним народом подала вона менї свою руку й сказала: „Ходи!“

Се вже не була та сердечна дївчина, се було вже щось иньше, велике, божественне — любов, жінка. Вона пішла зі мною. Єї батько не хотїв про неї нїчого знати. Вонаж прецїнь осоромила його імя. Без його позволу не могли ми пібрати ся. Вона не була ще повнолїтною. То ми й не думали про попа й благословенє попівске. Вона стала моєю жінкою в хвили, коли сказала: „ходи!“ І ми пішли так в сьвіт. Ох, пане, вірте менї, ми працювали, бідували і терпіли, богато, понад людські сили. Але з єї уст не вийшло й одно слово нарікання. Неначеб вона нїколи инакше не жила, як в горю... І коли менї здавало ся, що я вже не в силї довше терпіти, тодї дивив ся я на ню, а вона сьміяла ся. Ох, Маріє, Маріє!

Старий замовк на хвилю. В його очах не заблисли сльози; лише палиця застрягла глибше в пісок.

Дитинка мала вродитись. Ми були щасливі. Те було провізорично. Було за багато недостатків, дитя прийшло неживе на сьвіт, а вона при тім вмерла. Сусїдка, богобойна душа, помагала менї обходити і питала ся єї в послїдних хвилях єї житя, чи бажає собі сьвященика. Але на землї і на небі не потребувала Марія, як тільки любови. Вона кивала заперечуючо головою й дивила ся на мене. Я вистарчав для неї за все, я бідний чоловік! Сусїдка не послухала; але як сьвященик прийшов, вона вже дрімала сном вічним. Тодї хотїв він хотяй мою душу виратувати. Га, га... я був як-раз в настрою. „Пане, сказав я, чи знаєте, що Ви лише провізорично носите сю одїж, і так мудро говорите? Ей пане, де будете за сто років? — Пане, коли вже говорите про всякі гріхи і безбожности при сїй сьвятій постелї — то скажіть менї, пане, де жиє Ваш Пан Біг? Я хотїв би Єго про щось спитати...“

Від смерти моєї жінки жив я ось так... провізорично. Громадським писарем защадив собі дещо і споживаю те послїдними роками і все запомагаю деколи бідних людий писанєм. Богато менї не треба, довго не буду се робити, вонож прецїнь провізоричне. Впрочім я вже за багато наговорив. Студенїє. На, ви добрий чоловік, ви не повинні лихо думати про мене. Добра ніч!

Він встав і пішов. Я аж тепер замітив, яка велика його стать. Але він йшов дуже згорблений, роздивлював ся і покивував погірдливо всьміхаючись губами. Він мабуть прошептував своє влюблене слово.

Із далу лунала музика з города. Гарно прикрашені повозки переїзджали мимо мене. Веселі люди оживляли голосними розмовами вулицї. Над „головним і столичним містом“ лежав чудесний лїтний вечір. Всюди втїха і радість.

Провізорично...

Межі отсеї третої вже з ряду зміни урядничого кабінету такі: Теку уступаючого міністра скарбу д-ра Бем-Баверка обійме директор урядів почтових, кас щадничих, секцийний шеф др. Мансвет Козель. Теку міністерства рільництва по бар. Джованеллім обійме член ческої ради культури краєвої барон Фердинанд Бікоа (Buquoy). Крім сего буде обсаджене місце міністра ческого, опорожнене від 1903 року через уступлене др. Резка. Сю теку обійме старочех, член палати вельмож і державного трибуналу др. Антін Ранда.

Др. Бем-Баверкові зносини із др. Кербером вже з давна були не найлїпші. До личних непорозумінь прийшов ще розріз в поглядах на сплату воєнної 400 мілїонової пожички і др. Баверк уступає, щоб віддати ся дальше своїй науковій діяльности, уступаючи місце шкільному товаришеви Кербера. На сїй зміні виходить др. Кербер корисно, бо може звалити недобір буджету на уступаючого міністра; із неї незадоволені лише завзяті Нїмцї, бо Баверк був заборолом Нїмеччини в кабінетї.

Загальне вдоволене викликала відставка бар. Джованельлього, який був міністром рільництва хиба яко сестрінець бар. Діпавлього, бо на рільництві зовсїм не розумів ся. Бікоа се великий знаток свого фаху і любимець нїмецких аґрариїв в Чехах.

Та найбільше полїтичне значінє має іменоване ческого міністра. Се знак, що між Чехами а правительством наступило зближене, так що нема чого побоювати ся о обструкцию із їхнього боку. Староческа Politik замічує, що тепер знов уже є покликаний посередник між правительством а Чехами так, що для иньших нема місця. Се натяк на „Польске коло“, яке від довшого часу брало ся до сеї задачі, розуміє ся в тій цїли, щоб третий користав не лиш там, де два бють ся, але й там, де два годять ся.

Буковиньский сойм.

(7. засїдане з д. 26. жовтня 1904).

Наради веде краєвий маршалок бар. Юрій Василько. Правительство заступає краєвий президент др. Октавіян Реґнер-Бляйлебен. У впливі внесене посла Гальбана в справі нового виданя цивільного закона. Інтерпеляция посла Вайденфельда і тов. в справі самоубійства однорічника д-ра Тайтельбавма.

П. Мержвіньскі — іґнорує права руского православного народу!

Інтерпеляция посла Пігуляка і товаришів до п. президента краю, яко заступника правительства.

До відомости підписаних дійшли отсї події, з яких виникає, що судовому сов. Мержвіньскому в єго урядовій діяльности в Заставнї недостає достаточного почутя прав релїґійних, язикових загалом, против православного населеня загально, а передовсїм против руского народа.

Підчас великих православних сьвят, в часї, коли кождий православний віроісповідник повинен взяти участь в торжественному богослуженю, *мусять сторони православного віроісповіданя*, які становлять переважну більшість цїлого Заставнецкого повіта судового, *вандрувати, місто до церкви, на судові розправи до Заставни, бо пану совітн. Мержвіньскому подобає ся означувати їм на ті дни судові розправи.* Що на се сказали би пан совітник Мержвіньский і пан президент судовий Кляр, еслиб їм приміром православний судия назначив судову розправу на день торжества Божого тїла, як се учинив пан совітник Мержвіньский силою своєї власти урядової селянинови з Бабина Проданикови дня 27. вересня с. р. на день Вознесенія Чесного Хреста?

В кождім случаю не розходить ся тут о римо-католицкі сьвята і не о висших чужоземних урядників, а тільки о зовсїм звичайних гр. ор. уроженцїв нашого краю, а до того ще Русинів, тим то й може собі пан совітник Мержвіньский на те все без журби позволити.

Рівнож позволяє собі пан совітник Мержвіньский не лише на жалоби, внесені по руски, посилати завізваня в нїмецкій мові, але також укладати вироки по нїмецки, як про се можна дізнати ся з прилог.

„Навіть в Галичинї“, каже ся в дописи „де Русини дізнають більшого гнету як на Буковинї, дістають Русини на жалоби внесені по руски, рускі завізваня і по руски зладжені вироки!

З тої дуже прикрої, бо правдивої замітки виходить, що наш довіренник не знає, кілько таких Мержвіньских посїдаємо ми Русини в наших урядах і що *у нас є споре число судиїв, що не можуть розуміти, що говорить обжалований а мимо того на підставі думки диюрниста видають для руских сторін вироки!* Він сего також не знає, що усе наше *руске населене*, а я не помиляю ся, коли скажу, що і *румунске, ще не бачило завізваня або вироку зладженого по руски а зглядно румуньски.*

Але прикрійшою обставиною є те, що на дотичні представленя, жалоби і інтерпеляциї *приналежні власти не вважають за відповідне против того реаґувати* і того рода ярким обстановам положити конець.

Підписані позволяють собі запитати пана краєвого президента?

1. Чи звісні пану президентови кр. ті обставини в краю?

2. Що думає пан президент кр. учинити, щоби нїхто безкарно не допустив ся такого покривдженя населеня в єго релїґійних і національних почуванях, як се зробив п. сов. Мержвіньский.

Чернівцї, 26. жовтня 1904.

Пігуляк, Н. Василько, Ончул, Сімйонович, Відман, Левицкий.

Руска мова в черновецких народних школах.

Інтерпеляция посла Малика і тов. до п. краєвого президента як правительственого заступника.

В черновецких народних школах була руска викладова мова тільки на папері. Наслїдок того був такий, що рускі дїти задля не знаня нїмецкої мови, їхний шестилїтний обовязок шкільний відбували правильно як шестилїтні репетенти першої і другої кляси, щоби їх відтак як наросли баляст увільнити від нїмецкої школи.

Задля того внесли черновецкі Русини петицию до ради громадскої в Чернівцях, на жаль безуспішно, а також до сойму о заложене потрібних народних шкіл з рускою викладовою мовою. Сойм кілька разів ухвалив прихильні резолюциї, котрі по нинїшний день були без'успішні.

Русини звернули ся з відповідними жалобами до міністерства просьвіти, а оно припоручило краєвій радї шкільній сю справу мериторично полагодити. На слїдок сего був такий, що против усїх законних постанов запитувано родичів руских дїтий, чи желають собі, щоби заложено рускі народні школи в Чернівцях, і то як раз тих самих родичів, що через многі лїта без'успішно вносили питициї о заложене тих шкіл!

При вислуханю родичів посунулись деякі управителї шкіл так далеко, що відстрашували сторони ріжного рода представленями.

Они їм предложували, що їх дїтям буде дуже далеко до школи, позаяк лише одну руску школу буде можна заложити, що они будуть мусїли платити шкільну оплату і т. п.

Однак сеся хитрість нїчого не помогла, бо сотки руских родичів обставали при своїм жаданю руских народних шкіл. Сеся справа спить тепер сном блаженних. *В тім зглядї нїчого не відповідає ся і не робить, не зважаючи на се, що в Чернівцях є звиш 1800 руских дїтий, обовязаних учащати до школи!*

Щоби однак показати, що буцїм то числять ся також бодай в части із шкільними потребами черновецкого руского населеня, *яке виносить звиш 15.000 голов,* заложено перед кількома роками в першім і другім шкільнім роцї особливші рускі, румуньскі і польскі кляси. Однак показало ся небавом, що та частинна концесия була тільки ілюзиєю, бо дотеперішна рада шкільна мійска мовчки за згодою ради шкільної краєвої усуває поволи навіть сесю концесию. При заложеню нових шкіл установляє ся в той спосіб шкільні округи, щоби число руских дїтий виносило по змозї як найменьше. І так приміром в новозаложеній школї в Рошу, котра в шкільнім роцї 1903/4 виказала *134 руских дїтий*, не заложено в першім і другім шкільнім роцї нїяких руских кляс.

А навіть в новій рускій школї на рускій улици, котра в шкільнім роцї 1903/4 виказала *127 руских дїтий* (побіч тільки 110 нїмецких а 25 польских дїтий), установив шкільний інспектор мійский і рада громадска тільки нїмецку викладову мову.

Рада шкільна краєва, в лонї котрої сеся справа тепер спочиває, мовчки заховує ся в тім зглядї.

В конкурсах не жадає ся навіть знаня рускої а зглядно румуньскої мови, а вже зовсїм нї учительскої клясифікациї з тих викладових язиків. Наслїдок сего такий, *що посади дістають учителї, які не розуміють мови дїтий а дальший наслїдок, що головно на третім роцї шкільнім лишають ся рускі дїти по задї у відстрашаючім числї а відтак затрачують ся.*

В виду сих подій позволяють собі підписані запитати ся пана президента краєвого:

1) Чи звісні пану президентови краєвому як шефови краєвої зверхности шкільної сесї події:

2) Що думає п. президент краєвий учинити, щоби безпроволочно усунути сесї анормальні відносини?

3) Що думає пан президент краєвий учинити, щоби вже раз безпроволочно, довершено згідно з припорученем міністерства порішене квестиї заложеня руских народних шкіл в Чернівцях?

Чернівцї, 26. жовтня, 1904 р.

Малик, Ник. Василько, Пігуляк, Сімйонович, Левицкий, Калитовский, др. Лупу др. Ончул, Тітінґер.

Крім сего відчитано інтерпеляцию посла Бубурудзана в справі диків в ґурагуморщинї.

Переступаючи до порядку денного, здає посол др. Лупу звіт про заложене краєвого банку і розпочинає ґенеральну дискусию.

В сїй справі заявив кр. през. др. Октавіян Бляйлебен: Квестия заложеня краєвої кредитової институциї на спільних економічних підвалинах була, як звісно, предметом основних вияснень і розправ у міродайних чинників краю, а також правительство, як се Вам повинно бути відоме, дуже прихильно віднесло ся до сеї квестиї (Живі признаня). Я могу проте сесю обставину, що ті змаганя через даний случай не брали більше конкретности, з моєї сторони тільки як найгорячійше повитати. (Живі признаня і оплески). З другої сторони зрозумієте панове, що я до поодиноких постанов статуту не можу заняти рішучого становища, позаяк правительство задля важних, актуальних інтересів не мало ще можности менї в тій справі удїлити точних інструкций. (Живі признаня).

В ґенеральній дискусиї брали участь посли др. Вайденфельд (против), котрий з сильними атаками звернув си против „Вільнодумних“ закидуючи, що банк основано передовсїм на те, щоби посол Фл. Лупу одержав в нїм синекуру в видї посади директора. Дальше промовляли Лянґенган, др. Волчиньский і др. Гальбан, усї три за прилогою. Посли др. Ончул, Николай Василько і др. Лупу відповіли доволї остро д-рови Вайденфельдови, котрий ще раз зголосив ся до слова, аби поставити внесене в справі відосланя предлоги назад до комісиї.

По відкиненю сего внесеня приступлено до специяльної дискусиї і ухвалено отсї резолюциї:

Посла Лянґенгана: „Взиває ся Видїл краєвий за порозумінем дирекциї краєвого банку, який має ся заложити, щоби на слїдуючій соймовій сесиї вніс конкретні предложеня, після яких краєв. банк принимає в обсяг своєї діяльности призволене кредиту дрібним промисловцям, як купецкого так і ремісничого стану, меньше більше в той спосіб, що в тій цїли установить ся окремий відділ з призначенем відповідного фонду“.

Посла д-ра Волчиньского: „Взиває ся Видїл краєвий, щоби він при гіпотечних позичках засадничо узглядняв мінімально 500 кор., а поза сею границею тільки ухвалити виїмково позички, коли економічну екзистенцию того, який старає ся о позичку не можна інакше підратувати, і щоби узискав від правительства при нагоді узисканя санкциї для статутів краєвого банку виплачене двопроцентової позички, на яку надїють ся“.

Статути **краєвого банку** і усї резолюциї принято серед оплесків в палатї і авдиториї.

Пос. др. Ончул здає звіт в справі конверзиї сплати **пропінацийного довгу**.

В ґенеральній дискусиї промовляли за прилогою посли бар. Гормузакі і др. Гальбан, висловлюючи при тім деякі сумні правничі і иньшого рода сумнїви до поданої прилоги.

Відтак промовив президент краєвий др. Октавіян Реґнер Бляйлебен: „Прошу менї простити, коли забажаю на короткий час уваги високої палати. Від коли я мав честь станути на чолї краєвої управи, занимав ся я, згідно з моїми обовязками, краєвими фінансами і мушу на жаль признати, що они не красші в иньших краях. Уважаю про те найважнїйшими задачами правительства, усї сесї акциї спомагати, які могли-б краєви здобути нові доходи. (Живе признане). Що доторкає ся теперішного законопроекту, то я повторю те, що я вже перед тим сказав, а іменно, що правительство мусить собі своє становище застеречи, позаяк не є ще в тім положеню основно провірити сесю важну справу. А справа сеся, як се дуже слушно зазначили мої високоповажані передбесїдники, стрічає на многі ресорти і викликала важкі правничі сумнїви. Я однак надїюсь по змозї прискорити дотичні розправи і успішно їх довершити. (Живі признаня і оплески). В специяльній дебатї і при третім читаню принято законопроект про отсю санацию краєвих фінансів серед невмовкаючих признань і оплесків усеї палати.

Маршалок краєвий замкнув засїдане о 10. год. в ночи.

(8. засїдане із 28. жовтня 1904).

Ґалерия була вчера переповнена головно учительством, бож се розходило ся о реґуляцию єго платнї. По прочитаню впливу, в якім находять ся інтерпеляциї пос. Василька про санїтарні відносини в Путилівщинї, пос. Пігуляка про подвиги ленківского панотця Петрашка і пос. Сімйоновича про ходжене до церкви рум. дїтий із школи коло народного города і також внесеня пос. Василька на заведене водопроводів в Заставнїй, пос. Калитовского в справі основаня староства в Заставнїй, і пос. Ляндвера, щоб зреґулювати потік Войтінель і розширити шпиталь в Радівцях, відповів краєв. президент др. Бляйлебен на кілька інтерпеляций. Після сего мотивував пос. Ончул своє внесене в справі будови краєвої палати, пос. Штравхер в справі зрівнаня урядників краєвих з державними, пос. Василько в справі креованя окружного суду у Вижници, пос. Лупу в справі знесеня рільничої школи а пос. Пігуляк в справі переміни дороги з Устя Путилї до Вижницї на повітову. Всї внесеня рішено відослати до відповідних комісий.

Слїдуюча точка денна се **реґуляция платнї учительскої**, яку іменем шкільної комісиї реферував пос. др. Штравхер в дусї ухвали, яку подаємо на иньшім місци. В дискусиї забирали голос також пос. др. Волчиньский, др. Гальбан оба pro, але закидували учителям аґітацию. За внесенем, а по части даючи відправу дїдичівским забаганкам говорили посли Левицкий, Лупу, Калитовский, Відман, Пігуляк і Василько. Крім сего висловив ся дуже прихильно до сеї справи краєв. през. др. Бляйлебен. Згадатиб вже тут, що дебата була дуже оживлена, а перцю до неї додавав пос. Василько своїми окликами під адресою аґітациї духовеньства. Проект комісиї серед оплесків ухвалено. Відтак реферував ще пос. Сімйонович звіти адм. комісиї про особистий додаток в сумі 1000 кор. для проф. Галїпа і в справі

вдовичо-сиротиньских пенсий по краєвих урядниках.

Засїдане замкнено о год. чверть на 8-му. Слїдуюче засїдане в понедїлок о год. 5-ій по пол.

Автономія у Вікнї.

Інтерпеляция посла Ник. Василька, Пігуляка і тов. до президента краєвого дня 25-го жовтня.

Ще в осени 1903 р. переведено нові вибори до ради громадскої в Вікнї. Они відбули ся при співучасти тамошного ц. к. почтмайстра п. Ґрамского, котрий меньше пильнує свого уряду, а за те о много інтензивнїйше занимає ся продажию тютюну і иньшими зисковними підприємствами, а не меньше також і полїтичною аґітациєю. *При тих виборах уживано протизаконних средств*, тим то громада була приневолена внести протест против сего безправства.

Протест увінчав ся успіхом. Вибір пана Ґрамского, що втиснув ся в дуже немилий спосіб до громадских справ, і єго приклонників уневажнено, а місто тих панків вибрано иньших господарів.

Сесе рішенє прибуло в марті або цьвітни 1904 р., але уконституоване нових заступників громадских не наступило мимо многих просьб протестуючих, яких се противзаконне поступоване глубоко діткнуло.

Між тим використує давний начальник громадский Василь Голик кожду нагоду, щоби пімстити ся над своїми противниками, *приказує нічним вартівникам над ними знущати ся*, і взагалї переслїдує їх в кождий можливий спосіб.

Вкінци прибув до Вікна 21. жовтня с. р. комісар ц. к. староства в Кіцмани, щоби перевести уконституоване нововибраних заступників громадских.

Пан комісар заїхав до п. Ґрамского, де правдоподібно засягнув інформаций, а відтак появив ся в громадскій канцеляриї і заявив зібраним там селянам, що через смерть одного з нововибраних заступників громадских *не може* відбути ся уконституоване ради, а відтак відїхав з Вікна.

Василь Голик триюмфував, висьмівав своїх противників і виразив ся враз зі своїми приятелями Тайтлером і Ґельмичом, що нові вибори громадского начальника відбудуть ся аж тодї, коли усї протестуючі пімруть.

Се може посьвідчити много сьвідків, очевидно з виїмком Михайла Ґерелї, Ів. Ґельнича і учит. Бажаньского.

Сей случай противзаконного урядованя начальника громадского понад законно приписаний речинець є дуже типічний. Хоч за правительства попередника пана краєвого президента наступили в управі многих староств, між ними специяльно в управі староства в Кіцмани, до якого належить громада Вікно, деякі хосенні зміни, всеж таки повтаряє ся сей случай майже у всїх повітах. А се дїє ся всюди по більшій части для того, що з одної сторони в многих повітах не переведено ще тої зміни, а з другої сторони там, де, як в отсїм случаю, особи в роді названого пана Ґрамского, яких на жаль є певне число у всїх повітах, гостюючи у своїм домі ц. к. урядників, *уряджуючи для них тарокові партиї і бенькети та втягаючи до того специяльно молодших урядників, входять з ними в інтимні зносини і використують їх до своїх цїлий, звернених против населеня.*

Підписані запитують проте пана кр. президента, чи він готовий постарати ся, щоби в сих відносинах наступила зміна а специяльно, щоби в громадї Вікнї, уконституовано раду громадску.

Чернівцї, д. 25. жовтня 1904.

Н. Василько, Пігуляк, Ончул, Калитовский, др. Штравхер, Левицкий, Відман, др. Стоцкий, Ляндвер, Малик, Лянґенган.

Із клюбів і комісий.

Комісия шкільна відбула під проводом голови д-ра Смаль-Стоцкого своє засїд. д. 26. на якім взяли участь як правительственні заступники; краєвий інспектор шкільний др. Тумлїж і правительственний совітник краєв. др. Песіч.

Посол др. Штравхер реферував в справі законопроекту про реґуляцию учительскої платнї.

Після сего законопроекту дїлять ся учителї видїлових і народних шкіл на пять катеґорий. З службових поборів задержує ся з огляду на заведене степенїв урядових (XI ої до VIII-ої ранґи) службові додатки, але не додатки після службових лїт, а до того долучають ся активальні додатки. *Усуває ся дальше катеґорию підучителїв і помічників учителїв.*

Що дотичить вчисленя учительок до чотирох висших катеґорий, то се має стати ся в кождій поодинокій катеґориї у відношеню загального числа учительок до загальн. числа учителїв. Піднесене учителїв до висшої катеґориї буде залежне не тільки від лїт службових але також від приміненя.

В дебатї вад сим проектом закона, в якім починено деякі незначні зміни, брали живий удїл передовсїм краєв. інсп. шк. др. Тумлїж, др. Ст. Смаль-Стоцкий, реф. др. Штравхер і др. Авр. Ончул яко гість. Він розвинув в бистрий спосіб свої погляди на квестию принципіяльного рівноуправненя жіночих і мужеских сил учительских.

По принятю проекту закона заявив краєв. інсп. Тумлїж отсе:

„Коли учительство є тут заступлене лише через мене, то почуваю ся до обовязку поважаній комісиї зложити мою глибоку подяку за прихильність до учительства виказану через отсей законопроект. Я думаю, що сей закон поставить наше учительство в кориснїйші обставини, чим де не будь инде, та що буде ізза того взірцевим для иньших країв коронних!

Референт др. Штравхер зладив відтак із гол. ком. др. Стоцким звіт комісиї, щоб ся справа моглаб піти вже на порядок дневний найблишого засїданя соймового.

Після того роздано між членів дальші реферати.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 29. жовтня 1904.

Місто вінця на домовину бл. п. Евг. Ярошиньскої зложили Вп. панї: Ясеницка 4 кор., Пігулякова 2 кор., Лакустова 1 кор., Кумановска 1 кор., Кампанї 1 кор., Сімовичева 1 кор., Костецка 2 кор., п-а Варницка 1 кор., Поповичева 2 кор., Бриндзанова 3 кор., Білинкевичева 1 кор., Галїпова 2 кор., Ступницка 2 кор., Маєрова 2 кор., Кордубова 2 кор., Семака 2 кор., Смаль-Стоцка 4 кор., д-рова Климова 2 кор., Шольц 1 кор., Всч. о. Костецкий 2 кор.; разом 38 кор., передаючи в половинї на інст. Шкільної помочи а в половинї (через нашу редакцию) на руско-сетяньску бурсу в Чернівцях.

Видїл „Бук. Бояна“ рішив на засїданю із 24. жовтня оповістити із нагоди наближаючих ся загальних зборів товариства отсе: Пригадує ся членам, що після статута є їх обовязком уплачувати річну вкладку членьску 2 кор. і учащати правильно на вправи, проби і продукциї товариства. При дїйсних членах кладе ся меньше ваги на уплату вкладки, за то тим більше жадає ся точного ходженя на проби. Хто мимо триразового упімненя (а тих упімнень було вже багато разів по три) занедбує вправи і вкладок не платить, значить нїяк не дає пізнати своєї волї, що хоче бути членом товариства, тим самим перестає бути його членом. Щоби однак членів, до яких се відносить ся не заскочити несподївано, лишає ся їм час до 5. падолиста, щоб розпочали ходити на проби або усправедливили свою неприсутність. Зі згляду еще на те, що видїл рішив дати 10. грудня великий концерт і то при участи віденьского концертанта і румуньско-королївского надворного сьпівака М. А. Уляновского, є річию необходимою знати, яких членів має товариство, щоби в разї браку відповідного хору можна було згаданий концерт завчасу відкликати, подаючи отсе до відомости згаданого співучастника. — В школї музичній „Бук. Бояна“ починає ся з днем 1. падолиста наука гри на скрипцї під дуже приступними услівями. Хто хоче з сего користати, повинен скоро зголосити ся, щоби можна завчасу установити години. На науку сьпіву сольового, фортепяну і цитри можна дальше зголошувати ся у підписаного або в годинах шкільних що дня межи 4—6 год. по пол. у присутного учителя. — З припорученя видїлу: *Модест Левицький.*

В своїй хатї своя правда і сила і воля! Родимцї! І опять ми соколи галицкої Руси просимо Вас любі Родимцї о поміч в нашім розпочатім дїлї. Наші відзиви до складаня жертв на будову Сокільнї прогомонїли без великого успіху. Але ми пукаємо в трете до Вас. Поможіть нам здвигнути Сокільню! поможіть нам довершити сей храм а станесь він певно осередком орґанїзациї і народної служби. Про средства до здвигненя сокільскої сьвятинї Ви чуєте Родимцї що дня: се 10-коронові позички та льоси фантової льотериї. І вічно будуть ждати Вас ті самі поклики від соколів: Набувайте позички а Ви наші рускі Красавицї не забувайте про нашу фантову льотерию. Найже сей поклик не остане без успіху і нехай лепти Ваші вибудують дім не для нас а для Вас, бо ми нїчо иньше як служба Ваша. — Гаразд! *Старшина Товар. ґімн. „Сокіл“ у Львові.*

Новість! Новість! Товариство „Руска Бесїда“ в Вашківцях н. Ч. уладжує дня 20. листопада 1904. живий дневник під редакциєю др. Осипа Маковея. Близші вістки донесе ся в своїм часї. По сїм відбуде ся великий вечерок з танцями при звуках глинницкої музики Акека Паращука. — *Видїл „Рускої Бесїди“ в Вашківцях н. Ч.*

В недїлю 6. листопада 1904. о год. пів 5-ої по пол. відбудуть ся осїнні загальні збори каси щадничої і пожичкової для гродади Стара Жучка з слїдуючим дневним порядком: 1. Прочитане уваги видїлу краєвого; 2. Обрахунок каси за минувший піврік; 3. Вільні внесеня і запитаня. — Від старшини каси в Старій Жучцї 25. жовтня 1904. *Дарій Пігуляк*, начальник каси.

Аматори ґімнасичного і пожарничого тов. „Січ“ в Неполоківцях відограють в суботу дня 12. листопада с. р. оперу в двох дїях Івана Котляревского „Наталка Полтавка“. По представленю відбуде ся вечерок з танцями при музицї Алеки Паращука, на котрий маємо честь запросити всю нашу українсько-руску інтелїґенцию як також й наші посестри „Січи“. Близші відомости подасть ся пізнїйше. — За старшину тов. „Січ“ в Неполоківцях: *Ґіза Грегірчиківна*, писар, *Юрий Душилевич*, кошовий.

Новий уряд почтовий. Мінїстерство торговлї прихилило ся до заснованя уряду почтового в Петрівцях пов. Сучава. Речинець активованя сего уряду буде оповіщений пізнїйше.

Перші загальні збори каси пожичкової і щадничої для громади Шубранець відбудуть ся дня 6. листопада 1904 о год. 1. по пол. в домі В. Петрюка ч. 93. з таким порядком дневним: 1) Вибір старшини; 2) установлене стопи процентової для вкладок щадничих і пожичок; 3) установлене висоти паїв, вкладок щадничих і пожичок; 4) вільні внесеня. — За тимч. старшину: *Іля Ластівка, Василь Петрюк.*

Почтові значки по 72 сотики. Для улекшеня франкованя послїплатних посилок, що коштує 72 сот., заведено нові марки на ту суму. Їх будуть видавати починаючи від 7. листопада.

Нові переписні листки увійдуть в ужите з хвилею зужитя давних. В них заведено яка інновацию, що на горішнім кінци картки є визначене місце, де має подати свою адресу посилаючий. Ся реформа є дуже відповідна; єї корисність виявляє ся передовсїм, колиб переписного листка годї було вручити адресатови.

Руска селяньска бурса. З ред. „Буковини“ перебрав управитель бурси 28 кор., зложених місто вінцїв на домовину бл. п. Евг. Ярошиньскої. — Крім сего зібрав на храмі у о. Маланчука в Лукавци н. С. 55 кор. Жертвували Вп. п-ї і добр.: Христина Маланчук 16 кор., Петрук з Велавча 2 кор., Всч. о. Стефан Маланчук 10 кор., о. Загаровский 4 кор., о. Лаза з Паньскої Долини 2 кор., о. Урсуляк з Бергомету н. С. 2 кор., о. Мунтян 2 кор., о. Зеленчук з Чорногузів 2 кор., о. Палїевич з Костинець 2 кор., Вп. надуч. Юрий Гнїдий 5 кор., Данчул 1 кор., п-а Наталїя Данчулївна 1 кор., студ. теоль. Копачук 20 сот., Радик 50 сот., Карбулицкий 50 сот., Міский 20 сот, п-а Зеленчук 2 кор., п-ї Леонора Антохій 1 кор., учит. В. Лїкперта 1 кор. — Всїм щирим жертводавцям, а з осібна п-ї Зеленчуківній за поміч при збираню дякує як найсердечнїйше *П. Клим.*

На кіцманьску бурсу зложила в нашій редакциї п. рев. М. Найдова 11 кор.

Малий фейлетон.

З чужої ниви.

(Переклав Остап Луцький).

I. комедия житя.

(Ян Сватоплюк Махар).

Як жить? Як скрити думи внїшні,
сни-мрії і чутя роскішні,
погорду всїм і глум та сьміх
і бурю, що нутро ворушить —
і рани, що кровавлять душу,
брудний де ткнеть ся палець їх?

Я не екстрем. Все до погоди
я вбраний після правил моди;
на зиму в мене є кожух!
В задумі голови не клоню, —
стрінусь: кланяю ся, в мить подаю долоню
а й другів в мене — велий круг.

Хвалю добро часу благого,
а висьміюсь з чутя усього
в гуртку моїх товаришів!
Цїню все добрий тон і гроші,
льояльність до небес підношу,
сьпівать — і мій лунає сьпів.

Що більш: в кружку зрадливих другів
гляджу в лице їх без наруги,
хоч з глумом повість мою рвуть.
Що лиш хвалять — те похваляю
і так комедию все граю
за те мене хорошим другом звуть!

І чиж інакше жити маю?
Таж нинї кождий твар скриває,
мов тисячі які — скупар!
Гей, гробе білений, — ну, складно
грай далї фарсу сю порядно,
чим борше скрий у маску твар!

За те ще й честь тебе чекає!
У книгах мудрих засияє
імя твоє і слава — в вік!
Поллють ся фрази — скоролети,
тебе прославлять епітети:
„Ото був справдї чоловік!“

Аж наконець з Тартюфським тоном
розлучиш ся у хвилю скону,
як се тобі приписано, —
а там в посмертнім, сїрім долї —
там знов прокинесь жартів роля,
щоб дальш дожить, — доґрано...

II. Wohin?

(Розенфельд).

Куди, куди, — дитя моя?
Ще сьвіт в обіймах ночи спить...
Куди не глянь мовчазний шлях —
Так тихо по всїх улицях —
Чом не заснеш, дитя, на мить?
Головки низом цьвіти клонять —
І сплять... Пташки ще не гомонять —
А ти — кудиж отсе жите
Жене тебе, дитя моє,
Так вчасно — ген — від хати?
— Заробляти...

Куди, куди, — дитя моє?
Усюди студінь, всюди тьма,
Над всїм повис вже сон нїмий
Ніч огорнула сьвіт цїлий —
Загубить ся доріженька твоя!...
Як днем глядїли сльози з віч —
То щож поможе темна ніч?
Довкола глухо, — вихор вє —
А ти тремтиш, дитя моє...
Кудиж втїкаєш з хати?
— Заробляти...

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Отсим подає до відомости що вже надійшли артикули осенні.

Обув. Склад ц. к. ґоудиярскої фабрики обуви Ф. А. Попера як також Чапека. Найбільший вибір ріжнородної обуви для панів, пань, і дітий. Черевики з Chevreaux, Corcalf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. Черевики до ношеня дома і до турнованя. Все з найлїпшої сорти.

Товари футряні. Найбільший вибір дамских боа, як також всїлякого рода зарукавків. Послїдна новість. Шапки для хлопцїв, перскі кучми і иньші суконні шапки.

Товари зимові і вовняні. Правдиве Єґеровске і Д-ра Лямана біле, рукавички, огрівачі пульсів і колїн, огрівачі стїн, паньчохи правдиві вовняні, хусточки, онучі, чепцї і. т. и. для пань, панів, дївчат і дїтий.

Конфекция блюзок Ґольфа і камізельок для пань, панів, дїтий, дївчат, до того жакети і чепцї.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів в Ґрацу Борсолїна в Александриї. Найбільший вибір капелюхів Габіґа, найлїпших і найдешевших фабрикатів з фільцу, льодеву, плїшу і т. п. в ріжних фасонах. Цилїндри і кляки після найновійшої моди

Шапки найновійшого фасону для пань, панів, дївчат, хлопцїв і дїтий.

Краватки і біле після найновійшої анґлїйскої моди. Сорочки мужескі, білі і в ріжних красках найлїпшого рода, модні ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Артикули до польованя. Револьвери, рушницї найріжнороднїйшої конструкциї і амунїция. Кальоші і черевики до снїгу найлїпших виробів.

Артикули до подорожи, ташки з замочками або без них, валїзи, пуделка на капелюхи, пледи, мішочки на біле, парасолї, кошики на начине. нецесарія, коци і т. и. шкіряні товари.

Склад дамских і мужеских американьских черевиків незрівнаної якости виробу Гатгавая Зоуле і Гарінґтона в Бостонї.

МИЛОШІХТА

„Олень" „Марка" „Ключ"

Найлїпше найвидатнїйше і найдешевше мило. Вільне від всяких шкідливих домішок.

Всюди до набутя

При купнї належить зауважати, аби кождий кавалок мила мав напис „SCHICHT" і повисшу марку охоронну.

41 (5—17 н.)

AUSTRO-AMERICANA.

Австрийске сполучене акцийне кораблько-перевозове тов. в Трієстї.

Правдивий пасажирский оборот до Америки через Трієст-Ню-Йорк.

Ґенеральна АҐЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Ґольдлюст і Спілка

Чернівцї, ул. Палати краєвої 6.

Для провінций принимає ся аґентів.

44 (4—10 с. н.)

До набутя у 48 (3—? н.)

ШМІДА і ФОНТІНА

Чернівцї, ул. Головна Enzenberg-Hauptstr.

Як Хочете

добре і дешево купити, то удайте ся до найстаршого, найбільшого і вельми в товар заосмотреного 49 (3—? н.)

Маґазину додатків для кравців і модисток

Салямона Ґольдшміда

Чернівцї, улиця Головна ч. 6

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР"

Львів, Ринок число 10, (дім „Просьвіти").

одиноке руске товариство асекурацийне засноване в р. 1892

обезпечає будинки, движимости, збіже і нашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є. надвижку з оплат розділяє межи членів яко звороти; в послїдних трех лїтах виносив зворот 8%.

ДНЇСТЕР виплачує **шкоди** дуже скоро а оцїнку шкід переводиаь разом з делеґатом і місцевими членами. За 11 лїт виплатив 7807 відшкодовань в сумі 4,161.668.— К.

ДНЇСТРА полїси приймають при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

ДНЇСТЕР посередничить при обезпенах на житє в краківскім Товаристві відступає часть провізиї з таких обезпечень на **рускі** добродїйні цїли; длятого на житє треба обезпечати ся тілько через „Днїстер".

ДНЇСТРА Фонди з кінцем 1903 р. виносять **1,013.691 к.** і всї уміщені в цїнних пап. пупілярних.

ДНЇСТЕР уділяє аґенциї селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні аґенти.

ДНЇСТРА аґенти заробили вже 537.815.— корон провізиї.

(—)

Друкарня товариства „Рускої Ради"

має на складі

„контракт купна і продажи"

в рускім язицї.

Оден аркуш коштує 3 сотики.

Маґазин одягів

Вашлер і Фаєрберґ

Чернівцї, ул. Ратушева напротив готелю Централь.

поручає

на сезон осїнний:

Одяги для дам, панів, хлопцїв і дїтий по цїнах, які видержують всяку конкуренцию.

ФУТРЯНІ БОА ДЛЯ ПАНЬ І ПАННОЧОК,

в найбільшім виборі.

Для вигоди покупнїв даємо товари на сплату.

37 (20—24)

Марка охоронна: котвиця

LININENT. CAPS. COMP.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лїк на втиранє** по цїнї 80 сот., 1·40 кор. і 2 кор. можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшах з нашим охронним знаком **„котвиця"** з аптики **Ріхтера** і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 46 (4—40)

Аптика Ріхтера

„під золотим львом" у Празї, улиця Єлисавети ч. 5.

Адвокат 43 (5—10)

Др. ТЕОДОТ ГАЛІП

відкрив і провадить

АДВОКАТСКУ КАНЦЕЛЯРІЮ

в Чернівцях, ул. божницї (Tempelgasse) 8.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Іван Захарка.